S 173/02-3258/02 V Brně dne 17. září 2002

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ve správním řízení č.j. S 173/02, zahájeném dne 23.8. 2002 podle § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), v platném znění, a § 15 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, v souladu s § 21 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, na návrh účastníka řízení, jímž je společnost UniCredito Italiano S.p.A., se sídlem Via Dante 1, Genova, Itálie, ve správním řízení právně zastoupená Mgr. Radkem Janečkem, LL.M., advokátem, se sídlem Václavské náměstí 57, Praha 1, na základě plné moci ze dne 25.7.2002, ve věci povolení spojení soutěžitelů ve smyslu § 12 a násl. zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, vydává toto

r o z h o d n u t í :

Spojení soutěžitelů UniCredito Italiano S.p.A., se sídlem Via Dante 1, Genova, Itálie, a Živnostenská banka, a.s., se sídlem Na Příkopě 858/20, Praha 1, ke kterému dochází dle § 12 odst. 3 písm. a) zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, na základě Smlouvy o koupi akcií, uzavřené mezi společností UniCredito Italiano S.p.A., se sídlem Via Dante 1, Genova, Itálie, jako kupujícím, a společností Bankgesellschaft Berlin AG, se sídlem Alexanderplatz 2, Berlín, SRN, jako prodávajícím, v jejímž důsledku společnost UniCredito Italiano S.p.A., se sídlem Via Dante 1, Genova, Itálie, získá 85,16 % základního kapitálu společnosti Živnostenská banka, a.s., se sídlem Na Příkopě 858/20, Praha 1, a tím i přímou výlučnou kontrolu nad touto společností, se dle § 16 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže,

p o v o l u j e.

O d ů v o d n ě n í :

Při posuzování spojení soutěžitelů vycházel Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) zejména z návrhu na povolení spojení, dotazníku k povolení spojení, Smlouvy o koupi akcií a informací o spojovaných společnostech.

Skutečnost, že se Úřad spojením zabývá, byla zveřejněna v Obchodním věstníku č. 36/02 ze dne 4. září 2002. Ve stanovené lhůtě 5 dnů pro podání případných připomínek, ani později, Úřad žádnou připomínku k uvedenému spojení soutěžitelů neobdržel.

Ve smyslu ustanovení § 33 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) v platném znění (dále jen „správní řád“), Úřad umožnil, aby se účastník správního řízení před vydáním rozhodnutí vyjádřil k jeho podkladu a ke způsobu jeho zjištění.

Notifikační podmínky

Ke spojení soutěžitelů dochází ve smyslu § 12 odst. 3 písm. a) zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže (dále jen „zákon“), na základě Smlouvy o koupi akcií (dále jen „Smlouva“), uzavřené mezi společností UniCredito Italiano S.p.A., se sídlem Via Dante 1, Genova, Itálie (dále jen „UniCredito“), jako kupujícím, a společností Bankgesellschaft Berlin AG, se sídlem Alexanderplatz 2, Berlín, SRN, jako prodávajícím, v jejímž důsledku společnost UniCredito získá 85,16 % základního kapitálu společnosti Živnostenská banka, a.s., se sídlem Na Příkopě 858/20, Praha 1 (dále jen „Živnostenská banka“), a tím i přímou výlučnou kontrolu nad touto společností.

UniCredito je akciovou společností založenou podle italského práva, která poskytuje rozsáhlou škálu bankovních a finančních služeb a produktů. Žádný z akcionářů společnosti UniCredito nemůže vykonávat nad touto společností kontrolu. V České republice je UniCredito nepřímo činná prostřednictvím své dceřiné společnosti Pioneer Global Asset Management S.p.A., která má dvě dceřiné společnosti – Pioneer česká investiční společnost a.s. a Pioneer česká finanční společnost s.r.o., obě tyto společnosti podnikají v oblasti řízení a správy investičních fondů.

Živnostenská banka je akciovou společností, která má povolení působit jako banka v České republice. Poskytuje bankovní služby ve třech základních segmentech: personální a privátní bankovnictví (retailové), podnikové bankovnictví (korporátní) a investiční bankovnictví. Konkrétně se jedná především o poskytování úvěrů a záruk, přijímání a umisťování vkladů, provozování běžných a termínovaných účtů, poskytování obecných bankovních služeb prostřednictvím sítě poboček, vykonávání devizových transakcí, poskytování financí pro zahraniční obchod, obchodování cennými papíry a řízení portfolia.

Před realizací posuzovaného spojení byla banka kontrolována (85,16% podíl na základním kapitálu) společností Bankgesellschaft Berlin AG, se sídlem v SRN, po realizaci spojení bude kontrolována společností UniCredito. Ostatní akcionáři banky mají podíl na základním kapitálu pod 10 %. Živnostenská banka dále kontroluje následující společnosti:

- ŽB – Asset Management, a.s. – poskytování hlavních a doplňkových investičních služeb,
- ŽB – Trust, investiční společnost, a.s. – kolektivní investování; shromažďování finančních prostředků prostřednictvím prodeje akcií a zřizování podílových fondů z finančních prostředků vytvářených tímto způsobem, správa aktiv v podílových fondech; správa aktiv investičních fondů a penzijních fondů; koupě, prodej a půjčování cenných papírů na vlastní účet, a
- Živnostenská Finance B.V. (založena v Nizozemí, v ČR nevyvíjí žádnou činnost).

Celkový celosvětový čistý obrat spojujících se společností, za poslední účetní období je vyšší než 5 miliard Kč, přesahuje tedy hranici stanovenou v § 13 písm. a) zákona, a tím je splněna notifikační podmínka dle tohoto ustanovení. Posuzované spojení soutěžitelů podléhá povolení Úřadu.

Dopady spojení

Při vymezení relevantního trhu vycházel Úřad především z trhů hlavních bankovních produktů v ČR a z činností spojujících se soutěžitelů a jejich dceřiných společností na českém trhu, přičemž při vymezení věcně relevantního trhu podpůrně přihlédnul k některým rozhodnutím Evropské komise z oblasti bankovních a finančních služeb.

Z rozhodovací praxe Evropské komise vyplývá segmentace bankovních a finančních služeb na tři základní samostatné trhy: 1) retailové bankovnictví, 2) korporátní bankovnictví a 3) aktivity spojené s finančními trhy. Podrobnější segmentaci těchto trhů nepovažuje Evropská komise za nezbytnou, a to především z toho důvodu, že ve většině případů nedojde k narušení hospodářské soutěže na relevantních trzích ani při jejich nejužším možném vymezení. Tento přístup potvrdila Komise v řadě svých rozhodnutí, např. *COMP/M.1764 - Skandinavska Enskilda Banken/BFG Bank; COMP/M.2491 - Sampo/Storebrand; COMP/M.2131 - BCP/Interamerica Nova Bank JV; COMP/M.2225 - FORTIS/ASR; COMP/M.1910 - MeritaNordbanken/Unidanmark; COMP/M.1714 - Föreningssparbanken/ Fi-Holding/FIH; COMP/M.1590 - HSBC/RNY/SAFRA* nebo *COMP/M.1331 - ING/BHF*.

Úřad ve svých předchozích rozhodnutích, např. S 46/00-241/01-230 - Československá obchodní banka, a.s./INVESTIČNÍ A POŠTOVNÍ BANKA, a.s. nebo S 11/00-644/00-230 - Erste Bank der österreichischen Sparkassen AG/Česká spořitelna, a.s., vymezil relevantní trhy v oblasti bankovních a finančních služeb v užším smyslu, a to následovně: 1) vklady soukromých osob, 2) vklady podnikatelské a veřejné sféry, 3) úvěry soukromým osobám, 4) úvěry podnikatelské a veřejné sféře, 5) činnosti spojené s finančními trhy, 6) penzijní připojištění, 7) vklady stavebního spoření, 8) úvěry ke stavebnímu spoření, 9) hypoteční úvěry, 10) obchodování s nemovitostmi, 11) leasingové služby, 12) poskytování pojištění, 13) služby podnikového poradenství.

Na základě výše uvedených přístupů k vymezení věcně relevantního trhu a především na základě činností, které spojující se soutěžitelé UniCredito a Živnostenská banka v ČR vykonávají, je možné vymezit pro potřeby posuzovaného spojení soutěžitelů následující relevantní trhy:

- **vklady soukromých osob** (retailové bankovnictví),
- **vklady podnikatelské a veřejné sféry** (korporátní bankovnictví),
- **úvěry soukromým osobám** (retailové bankovnictví),
- **úvěry podnikatelské a veřejné sféře** (korporátní bankovnictví),
- **hypoteční úvěry** (retailové i korporátní bankovnictví)
- **činnosti spojené s finančními trhy**.

Z časového hlediska se jedná o **trh trvalý**, charakterizovaný pravidelnými dodávkami (službami) po celý kalendářní rok, nepodléhající významným výkyvům. Geograficky je trh vymezen **územím celé České republiky**.

Oblast přijímání vkladů a poskytování úvěrů soukromým osobám (retailové bankovnictví) je zřetelně odlišná od oblasti přijímání vkladů a poskytování úvěrů podnikatelské a veřejné sféře (korporátní bankovnictví), a to především z následujících důvodů: prakticky všechny banky nabízejí odlišné vkladové a úvěrové produkty za odlišných podmínek pro podnikatelskou a veřejnou sféru než pro soukromé osoby; objemy jednotlivých

vkladů a úvěrů podnikatelské a veřejné sféry bývají řádově mnohem vyšší než u nepodnikatelů; smluvní podmínky a úrokové míry bývají pro soukromé osoby jednotné, zatímco pro podnikatele se obvykle stanovují individuálně na základě možností klienta, míry rizika a po dohodě s ním.

Hypoteční bankovnictví je v ČR pojato a organizováno jako bankovnictví specializované, k poskytování hypotečních úvěrů a vydávání hypotečních zástavních listů však není nutné zakládat speciální instituce, tyto činnosti v ČR běžně uskutečňují banky. V mnoha aspektech jsou hypoteční úvěry podobné jiným formám úvěrů, avšak jsou dostupné pouze klientům, kteří mohou k zajištění úvěru nabídnout nemovitý majetek. Dalším specifikem hypotečních úvěrů je také účel jejich poskytnutí – mohou být použity pouze na vymezené účely, např. nákup nemovitostí, rekonstrukce nemovitostí, nákup pozemků apod.

Činnosti, které jsou vykonávány v rámci prvních pěti relevantních trhů – přijímání vkladů a poskytování úvěrů, tj. služby retailového a korporátního bankovnictví, jsou činnosti vyhrazené držitelům bankovní licence vydané Českou národní bankou podle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách. Držitelem této bankovní licence je ze spojujících se soutěžitelů pouze Živnostenská banka. Na žádném z relevantních trhů přijímání vkladů a poskytování úvěrů, ať již soukromým osobám či podnikatelům, nepřesahuje podíl Živnostenské banky hranici 5 %. Společnost UniCredito na těchto trzích nepůsobí sama, ani prostřednictvím svých dceřiných společností, takže předmětným spojením nedojde k navýšení současného tržního podílu Živnostenské banky.

Poslední relevantní trh – činnosti spojené s finančními trhy – zahrnuje obchody s akciemi, dluhopisy a deriváty, nákup a prodej peněz jiných zemí, peněžní trhy apod. Lze jej obecně rozčlenit na dvě části: obchodní činnosti a řízení investičních fondů a portfolia. Obchodní činnosti jsou jednoduché finanční zprostředkovatelské služby, zatímco služby řízení investičních fondů a portfolia jsou komplexní investiční služby poskytované na dlouhodobějším základě.

Obchodování na finančních trzích zprostředkovává velký počet bank a specializovaných společností. Tržní podíl Živnostenské banky a jejích dceřiných společností je v této oblasti minimální a společnosti skupiny UniCredito tyto služby na českém trhu neposkytují.

Oblast řízení investičních fondů a portfolia je jedinou oblastí, kde dochází k překrývání činností spojujících se soutěžitelů. Živnostenská banka působí na tomto dotčeném trhu prostřednictvím svých dceřiných společností ŽB – Asset Management, a.s. a ŽB – Trust, investiční společnost, a.s., jejichž společný tržní podíl je nižší než 10 %. Společnost UniCredito je v oblasti řízení investičních fondů zastoupena společnostmi Pioneer česká investiční společnost a.s. a Pioneer česká finanční společnost s.r.o., jejichž společný tržní podíl je nižší než 5 %. Společný tržní podíl spojujících se soutěžitelů na relevantním trhu činností spojených s finančními trhy po realizaci posuzovaného spojení tudíž nepřekročí hranici 15 %.

Obecně lze považovat trh bankovních a finančních služeb v ČR za poměrně nasycený. Z hlediska konkurence je subjektem se silnějším postavením na trhu než Živnostenská banka asi sedm jiných obchodních bank, např. Československá obchodní banka, a.s.; Česká spořitelna, a.s.; GE Capital Bank, a.s.; Komerční banka, a.s. a další. Na relevantním trhu činností spojených s finančními trhy – řízení investičních fondů, je aktivní celá řada bank a specializovaných institucí, které vytvářejí efektivní konkurenci spojujícím se soutěžitelům.

Vzhledem k postavení spojujících se soutěžitelů na vymezených relevantních trzích, ke skutečnosti, že spojením je dotčen pouze jediný z těchto trhů a společný tržní podíl na něm je nižší než 15 %, a dále s ohledem na ostatní specifika a účinnou konkurenci v oblasti bankovních a finančních služeb, dospěl Úřad k závěru, že posuzované spojení nezvýší tržní sílu spojovaných soutěžitelů natolik, aby jim umožňovala chovat se nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích. Nedojde tedy ke vzniku dominantního postavení, které by mělo za následek podstatné narušení hospodářské soutěže v České republice.

Pro naplnění podmínek, uvedených v § 16 odst. 2 věta třetí zákona o ochraně hospodářské soutěže Úřad rozhodl o povolení navrhovaného spojení soutěžitelů a ve stanovené lhůtě toto rozhodnutí vydává.

Poučení o opravném prostředku

Ve smyslu ustanovení § 61 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) v platném znění, lze proti tomuto rozhodnutí podat do 15 dnů od jeho doručení rozklad předsedovi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže – odboru fúzí. Včas podaný rozklad má odkladný účinek.

Ing. Vladimír Stankov, CSc.
vrchní ředitel

Rozhodnutí obdrží:
Mgr. Radek Janeček. LL.M.
AK Squire, Sanders & Dempsey, v.o.s.
Václavské náměstí 57
110 00 Praha 1

Právní moc: 7.10.2002